

O‘ZBEKISTONDA TA’LIM TIZIMIDAGI YANGILIKLAR

Abdulaxatov Abdulaziz Abdupayaz o‘g‘li

Annotatsiya: *Ushbu maqolada bugungi kundagi ta’lim tizimidagi islohotlar, ta’lim muassasalariga yaratilayotgan imkoniyatlar, chet tillarini o‘rganish, kadrlarni tayyorlash, o‘qituvchilarning malakasini oshirish kabi masalalar haqida so‘z boradi.*

Kalit so‘zlar: *ta’lim-tarbiya, maktab, tizim, takomillashtirish, qo‘llab-quvvatlash, imkoniyat, sifat, faoliyat.*

Bugungi kunda Ta’lim sohasida olib borilayotgan islohotlarni chuqurlashtirish, ta’lim tashkilotlari faoliyatini ilg‘or xorijiy amaliyotlar asosida tashkil etish, pedagog kadrlarni tayyorlash tizimini takomillashtirish, nodavlat ta’lim tashkilotlari faoliyatini qo‘shimcha qo‘llab-quvvatlash maqsadida:

Ta’lim sohasidagi kadrlar salohiyatini oshirish, ta’lim tashkilotlarida o‘quv jarayonlari va xizmatlar ko‘rsatishni yangi tamoyillar asosida tashkil etish, ta’lim xizmatlari sifatini xalqaro standartlar darajasiga olib chiqish, islohotlarni yanada jadallashtirish kabi bir qator islohotlar olib borilmoqda.

O‘zbekiston ta’lim tizimi so‘nggi yillarda jadal rivojlanish va islohotlar davrini boshidan kechirmoqda. Bu yangiliklar ta’lim sifatini oshirish, o‘quvchilar va talabalarning raqobatbardoshligini ta’minlash, ta’limning inklyuzivligini oshirish hamda xalqaro standartlarga moslashishga qaratilgan. Quyida O‘zbekiston ta’lim tizimidagi asosiy yangiliklar keltirilgan:

1. Maktabgacha ta’lim sohasidagi yangiliklar:

- Qamrovni kengaytirish: Maktabgacha ta’lim qamrovini oshirish maqsadida davlat va xususiy sherikchilik asosida yangi bog‘chalar tashkil etilmoqda.

- "Aqlli bog‘cha" loyihasi: Zamonaviy texnologiyalar bilan jihozlangan va innovatsion ta’lim metodlarini qo‘llaydigan "aqlli bog‘chalar" yaratilmoqda.

- 5-6 yoshli bolalarni maktabga tayyorlash: 5-6 yoshli bolalarni maktabga tayyorlash bo‘yicha majburiy bir yillik dastur joriy etilgan.

- Maktabgacha ta’lim muassasalari xodimlarining malakasini oshirish: Maktabgacha ta’lim muassasalari xodimlarining malakasini oshirish va qayta tayyorlash tizimi takomillashtirilmoqda.

2. Umumiy o‘rta ta’lim sohasidagi yangiliklar:

- 11 yillik majburiy ta’lim: 11 yillik majburiy ta’lim tizimi saqlanib qolindi va takomillashtirilmoqda.

- Prezident maktablari: Iqtidorli bolalar uchun Prezident maktablari tashkil etilgan bo‘lib, ular zamonaviy o‘quv dasturlari va metodlari asosida faoliyat yuritadi.

- Ixtisoslashtirilgan maktablar: Matematika, fizika, kimyo, biologiya va boshqa fanlarni chuqurlashtirib o‘qitadigan ixtisoslashtirilgan maktablar soni ko‘paytirilmoqda.

- Chet tillarni o‘qitishni takomillashtirish: Maktablarda chet tillarni, xususan, ingliz tilini o‘qitishni takomillashtirishga alohida e’tibor qaratilmoqda.
 - O‘quv dasturlarini modernizatsiya qilish: O‘quv dasturlarini zamonaviy talablarga moslashtirish va ularni amaliyotga yo‘naltirish bo‘yicha ishlar olib borilmoqda.
 - O‘qituvchilarning malakasini oshirish: O‘qituvchilarning malakasini oshirish va qayta tayyorlash tizimi takomillashtirilmoqda. O‘qituvchilarning metodik mahoratini oshirishga qaratilgan treninglar va seminarlar tashkil etilmoqda.
 - Informatika va axborot texnologiyalarini o‘qitishni kuchaytirish: Maktablarda informatika va axborot texnologiyalarini o‘qitishga alohida e’tibor qaratilmoqda.
 - Maktablarni zamonaviy jihozlar bilan ta’minlash: Maktablarni kompyuterlar, interaktiv doskalar, laboratoriya uskunalari va boshqa zamonaviy jihozlar bilan ta’minlash bo‘yicha ishlar olib borilmoqda.
3. O‘rta maxsus, kasb-hunar ta’limi sohasidagi yangiliklar:
- Kasb-hunar kollejlarini takomillashtirish: Kasb-hunar kollejlari mehnat bozorining talablariga mos keladigan mutaxassislar tayyorlashga yo‘naltirilmoqda.
 - Kollej bitiruvchilarini ish bilan ta’minlash: Kollej bitiruvchilarini ish bilan ta’minlashga ko‘maklashish bo‘yicha chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.
4. Oliy ta’lim sohasidagi yangiliklar:
- Oliy ta’lim muassasalari sonini ko‘paytirish: Mamlakatda yangi davlat va xususiy oliy ta’lim muassasalari tashkil etilmoqda.
 - Xorijiy oliy ta’lim muassasalarining filiallarini ochish: O‘zbekistonda nufuzli xorijiy oliy ta’lim muassasalarining filiallari ochilmoqda.
 - O‘qishga qabul qilish kvotalarini oshirish: Oliy ta’limga qamrov darajasini oshirish maqsadida o‘qishga qabul qilish kvotalari bosqichma-bosqich oshirilmoqda.
 - Ta’lim dasturlarini takomillashtirish: Ta’lim dasturlari mehnat bozorining talablariga moslashtirilmoqda, ularning amaliy yo‘naltirilganligi kuchaytirilmoqda.
 - Oliy ta’lim muassasalarining avtonomiyasini kengaytirish: Oliy ta’lim muassasalariga akademik, moliyaviy va boshqaruv masalalarida ko‘proq mustaqillik berilmoqda.
 - Ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish: Oliy ta’lim muassasalarida ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish va ularning natijalarini amaliyotga joriy etish bo‘yicha chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.
 - Professor-o‘qituvchilarning malakasini oshirish: Professor-o‘qituvchilarning malakasini oshirish, xorijiy stajirovkalar va treninglarda ishtirok etishlari uchun imkoniyatlar yaratilmoqda.
 - Talabalarning akademik mobilligini qo‘llab-quvvatlash: Talabalarning xorijiy oliy ta’lim muassasalarida o‘qishlari va tajriba orttirishlari uchun imkoniyatlar yaratilmoqda.
 - Oliy ta’lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash: Oliy ta’lim muassasalarining o‘quv laboratoriyalari, kutubxonalari va boshqa infratuzilma ob‘ektlarini zamonaviy uskunalar bilan jihozlash bo‘yicha ishlar olib borilmoqda.

- Oliy ta’lim muassasalarining xalqaro reytinglarda o‘rin olishiga ko‘maklashish: Oliy ta’lim muassasalarining xalqaro reytinglarda o‘rin olishi uchun sharoitlar yaratilmoqda va ularga metodik yordam ko‘rsatilmoqda.

5. Inklyuziv ta’limni rivojlantirish:

- Nogironligi bo‘lgan bolalar uchun ta’lim olish imkoniyatini kengaytirish: Nogironligi bo‘lgan bolalar uchun maxsus ta’lim muassasalari va umumta’lim maktablarida inklyuziv sinflar tashkil etilmoqda.

- Nogironligi bo‘lgan bolalarni qo‘llab-quvvatlash: Nogironligi bo‘lgan bolalarni qo‘llab-quvvatlash uchun psixologik-pedagogik xizmatlar ko‘rsatilmoqda va ularga maxsus o‘quv materiallari taqdim etilmoqda.

- Pedagog kadrlarni tayyorlash: Inklyuziv ta’lim sohasida maxsus bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lgan pedagog kadrlar tayyorlanmoqda.

Umumiy xulosalar:

O‘zbekistonda ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar ta’lim sifatini oshirish, o‘quvchilar va talabalarning raqobatbardoshligini ta’minlash, ta’limning inklyuzivligini oshirish hamda xalqaro standartlarga moslashishga qaratilgan. Bu islohotlar O‘zbekistonning kelajakdagi barqaror rivojlanishiga muhim hissa qo‘shadi.